

**Ministerieel besluit tot
voorlopige aanduiding van de ankerplaats
Vallei van de Berwijn te Voeren (Moelingen)**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN
FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004 en 10 maart 2006;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van 15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006, 28 juni 2007 en 10 oktober 2007;

BESLUIT:

Artikel 1. De Vallei van de Berwijn te Voeren (Moelingen) wordt voorlopig aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004 en 10 maart 2006.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° natuurwetenschappelijke waarde:
Het dal van de Berwijn vormt de scheidingslijn tussen twee Maasterrasmassieven.

De westelijke dalflank van de Berwijn tussen Moelingen en Berneau is één van de twee locaties in Voeren en één van de weinige locaties in Vlaanderen waar gesteenten uit het Paleozoïsche tijdperk (harde kalksteen uit het Onder Carboon (*Viseaan* en *Frasniaan*) dagzomen. Daarnaast zijn er dagzomende secundaire en tertiaire afzettingen in de steile helling en Pleistocene deklagen. Bovendien hebben zich in het gebied talrijke tektonische verschijnselen voorgedaan. Het voorgaande maakt dat deze dalflank als het ware een logboek is voor de studie van de geologische afzettingen vanaf het Paleozoïcum tot op heden. De Berwijn is de enige vrij meanderende waterloop met groot debiet en met kenmerken van een bergrivier in Vlaanderen.

Langs de steile hellingen met kalkrijke bodem en microreliëf (trappenprofiel, zgn. terrassettes) langs de Berwijn komen talrijke gradiënten voor (onder meer vocht-, temperatuur- en trofiegradiënt), welke leiden tot grote verscheidenheid in vegetatie en landschap. De weilanden op de plateaurand, bovenaan de helling hebben een hoge mycologische waarde als unieke vindplaats van vele wasplaatsoorten (soort paddestoel) in Vlaanderen. De steile, op het zuidoosten georiënteerde hellingen zijn warm, voedselarm, kalkrijk en bijgevolg floristisch zeer interessant. De grazige vegetatie behoort tot de flora van droge kalkgraslanden. Het bos is een Eiken-Haagbeukbos (*Stellario Carpinetum*) met talrijke voorjaarsbloeiërs en waarvan de mantelgemeenschap, het Kornoeljestruweel (*Orchio Cornetum*), plaatselijk goed te onderscheiden is;

2° historische waarde:

De deels beboste en deels grazige helling en de vochtige weiden in de omgeving van de Berwijn zijn historisch stabiel. Zij worden reeds weergegeven op de kaart van Graaf de Ferraris (1771-1778), net als de voormalige watermolen op de Berwijn;

3° esthetische waarde:

De steile dalflank, deels bebost met een goed ontwikkeld eiken-haagbeukenbos met talrijke voorjaarsbloeiërs, deels begroeit met een gevarieerd en kleurrijk kalkgrasland, biedt een hoge visuele belevingswaarde. Over praktisch de ganse lengte van de grazige flank komt een trappenprofiel (terrassettes) voor, ontstaan doordat het grazende vee meestal parallel met de helling loopt.

Het dal met de vrij meanderende rivier tussen vochtige graslanden en percelen beplant met hoogstamfruitbomen, soms afgesloten met hagen en houtkanten, vormt een enorm contrast met de steile dalflank en het plateau, doorsneden met holle wegen. Langs de Berwijn vinden we oude knobbomen;

4° sociaal-culturele waarde:

De Voerstreek is het centrum van het ontwikkelingsperspectief Drielandenpark, een samenwerkingsverband van de Nederlandse provincie Limburg, de Belgische provincies Luik en Limburg, de gewesten Vlaanderen en Wallonië, de Duitstalige gemeenschap in België en de Stadt und Landkreis Aachen. Dit samenwerkingsverband biedt een hoopvol perspectief op een verdere uitbouw van de erfgoedwaarden van de streek over taal, gewest- en landsgrenzen heen.

Door de ankerplaats loopt een wandelroute die toegankelijk is voor iedereen;

5° ruimtelijk-structurerende waarde:

De Berwijn samen met het ongeveer 30 meter hoge talud, scheiding tussen twee Maasterrassen, zijn de structuurbepalende elementen in de ankerplaats. Zij vormen de begrenzing tussen het westelijk ervan gelegen droge akkerbouwplateau en de oostelijk gelegen vallei met beemden, graslanden, en hoogstamfruitbomen.

§ 2. De landschapskenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

1° Deelgebied 1: Plateau (terras) tussen Maas en Berwijn

- a) Een aaneengesloten open landbouwlandschap op vruchtbare leemgronden, waarbij het akkerbouwgebied naar de randen van het plateau overgaat in weiden. De weiden zijn veelal beplant met hoogstamfruitbomen, in één enkel geval omgeven met hagen. Er is ook, beperkt, teelt van kleinfruit. Vandaar het gebruik van plastic tunnels;
- b) Drie holle wegen verbinden Moelingen met dit plateau;
- c) De watertafel bevindt zich op grote diepte, dankzij de permeabiliteit van de bodem en ondergrond en de afwezigheid van een ondoordringbare laag Vaalser groenzand is er geen hydrografisch net. Buiten de Berwijn zijn er geen waterlopen;
- d) Er bevindt zich geen bouwkundig erfgoed op het plateau;

2° Deelgebied 2: Westelijke valleihelling.

- a) Geomorfologisch behoort de ankerplaats tot het Maasterassenlandschap. De helling overbrugt een hoogte van 30 meter tussen het voornoemde plateau en het dal van de Berwijn. Zij vormt de begrenzing tussen twee Maasterrassen. De bodem heeft zich ontwikkeld uitgaande van Quartaire sedimenten van het Maasterras en Secundaire krijtgesteenten en heeft bijgevolg een hoog kalkgehalte. Langs de gewestgrens met Wallonië treffen we één van de weinige plaatsen in Vlaanderen aan waar Primaire gesteenten aan de oppervlakte komen (Viseaan en Frasniaan). Verder dagzoomt het Secundair (glauconiethoudende argilieten van het Herviaan en zacht krijt van Nouvelles). De gesteenten zijn echter grotendeels bedekt met Pleistoceen materiaal;
- b) Langs de gewestgrens met Wallonië vinden we steile, naar het zuidoosten georiënteerde hellingsgraslanden met groot floristisch belang. De vegetatie behoort tot de flora van droge kalkgraslanden. De weilanden op de plateaurand, bovenaan de helling hebben een hoge mycologische waarde: het betreft een belangrijke vindplaats van vele wasplaatsoorten. De weilanden werden vanwege deze paddestoelen aangekocht door het Agentschap Natuur en Bos. Het trappenprofiel over praktisch de gehele lengte van de dalflank is ontstaan, doordat het grazende vee meestal parallel aan de helling loopt;
- c) Een deel van de helling, meer naar het noordoosten geëxposeerd, de Fliberg genaamd, is bebost gebleven. We vinden hier een Eiken-Haagbeukbos (*Stellario Carpinetum*) met talrijke voorjaarsbloeiërs en waarvan de mantelgemeenschap, het Kornoeljestruweel (*Orchio Cornetum*), plaatselijk goed te onderscheiden is. Op de Fliberg zijn genetische bronnen van autochtone bomen en struiken gevonden;
- d) Er is een holle weg, vanaf de plateaurand tot aan Berwijn nabij de watermolen, als verbindingsweg tussen het akkerlandschap op het plateau en de molen in het dal;
- e) Er is geen bouwkundig erfgoed op de helling;

3° Deelgebied 3: Dal van de Berwijn.

- a) De Berwijn stroomt grotendeels in haar natuurlijke bedding. Het sterke en vrij meanderende karakter wijst op de natuurlijk zuiverende werking van de rivier met kenmerken van een bergrivier. Alleen de watermolen te Moelingen beïnvloedt het profiel van de Berwijn;

- b) Langs de boorden van de Berwijn komen oude (en nieuwe) hoogstamfruitboomgaarden, knotwilgen en natuurlijke kalkgraslanden voor. Er is een dichte oeverbegroeiing. Door het ontbreken van een hakhoutbeheer treed verdere verbossing op;
- c) Het voorkomen van een doorwaadbare plaats of wad;
- d) De aanwezigheid van een zalmtrap, de enige in zijn soort die we in ons land nog vinden. In het midden van de 20^e eeuw werd nog zalm gesignaleerd;
- e) Voorkomen van bouwkundig erfgoed: De voormalige watermolen op de Berwijn te Moelingen;
- f) Op de overgang naar het plateau tussen Berwijn en Voer komt akkerbouw en grasland voor.

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

31 DEC. 2007

Brussel,

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams Minister van
Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening,

Dirk VAN MECHELEN